กระทู้ถามที่ ๑๒๗๗ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๔ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ความสามารถในการแข่งขันด้านการส่งออกของไทยท่ามกลางภาวะเงินบาทแข็งค่า และการหดตัวของเศรษฐกิจโลก

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

ตามที่คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน (กกร.) ได้แถลงเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ถึงสถานการณ์เศรษฐกิจครึ่งปีหลัง ซึ่งมีแนวโน้มอ่อนตัวโดยเฉพาะภาคการส่งออกที่มีความเสี่ยงจะหดตัวมากกว่าร้อยละ ๑๐ และอาจฉุดให้เศรษฐกิจไทยเข้าสู่ภาวะติดลบ ทั้งยังมีปัจจัยกดดันจากค่าเงินบาทที่แข็งค่าผิดปกติ ทำให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะรายกลางและรายย่อย สูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขัน ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งติดตามสถานการณ์นี้อย่างใกล้ชิด และเล็งเห็นความจำเป็นที่รัฐบาลต้องมีมาตรการเชิงรุกเพื่อฟื้นฟูภาคการค้า จึงขอเรียนถามว่า

๑. กระทรวงพาณิชย์ มีมาตรการเชิงรุกใดบ้างในการรักษาและขยายตลาดส่งออกในช่วงที่ค่าเงินบาทแข็ง และภาวะเศรษฐกิจโลกหดตัว เช่น การเจรจา FTA ใหม่ การจัดงานแสดงสินค้าหรือการเร่งรัดตลาดใหม่ (emerging markets) หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. มีการประเมินความสูญเสียหรือยอดส่งออกที่ลดลงจากค่าเงินบาทแข็ง และมีการจัดทำแผนช่วยเหลือภาคเอกชนในเชิงโครงสร้างหรือไม่ โดยเฉพาะกลุ่ม SME ที่ไม่มีการป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน (hedging) ขอทราบรายละเอียด

๓. กระทรวงพาณิชย์ มีนโยบายอย่างไรในการช่วยเหลือผู้ส่งออกที่ประสบปัญหาต้นทุนสูงและออเดอร์ลดลง หรือมีมาตรการด้านภาษีหรือค่าธรรมเนียมหรือไม่ อย่างไร และการเฝ้าระวังมาตรการกีดกันทางการค้าในตลาดต่างประเทศ เช่น มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping) หรือกฎแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) ไทยมีระบบ Early Warning System ที่ทันสมัยพอหรือไม่ และมีหน่วยงานใดรับผิดชอบประสานผู้ประกอบการทันทีเมื่อเกิดปัญหา ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

เอกราช อุดมอำนวย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน

กรุงเทพมหานคร

คำตอบกระทู้ถามที่ ๑๒๗๗ ร.

ของ นายเอกราช อุดมอำนวย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน กรุงเทพมหานคร
เรื่อง ความสามารถในการแข่งขันด้านการส่งออกของไทยท่ามกลางภาวะเงินบาทแข็งค่า
และการหดตัวของเศรษฐกิจโลก

ข้าพเจ้า นายจตุพร บุรุษพัฒน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง ความสามารถในการแข่งขันด้านการส่งออกของไทยท่ามกลางภาวะเงินบาทแข็งค่า และการหดตัวของเศรษฐกิจโลก ของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดังนี้

คำถามข้อที่ ๑ กระทรวงพาณิชย์ มีมาตรการเชิงรุกใดบ้างในการรักษาและขยายตลาดส่งออกในช่วงที่ค่าเงินบาทแข็ง และภาวะเศรษฐกิจโลกหดตัว เช่น การเจรจา FTA ใหม่ การจัดงานแสดงสินค้าหรือการเร่งรัดตลาดใหม่ (emerging markets) หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๑

กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และกรมการค้าต่างประเทศ มีมาตรการเชิงรุกในการรักษาและขยายตลาดส่งออกในช่วงที่ค่าเงินบาทแข็ง และภาวะเศรษฐกิจโลกหดตัว ดังนี้

๑. การเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรี (FTA) กับประเทศคู่ค้าทั้งในตลาดสำคัญและตลาดใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดการค้าของไทยกับคู่ค้า และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการ ปัจจุบันไทยมี FTA ที่มีผลใช้บังคับแล้ว ๑๔ ฉบับ กับ ๑๘ ประเทศหรือเขตเศรษฐกิจ ได้แก่ อาเซียน ๙ ประเทศ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย เปรู ชิลี และฮ่องกง และในช่วงปี ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘ ไทยได้ลงนาม FTA จำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ ไทย - ศรีลังกา ไทย - สมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป (EFTA) และไทย - ภูฏาน ซึ่งไทยและประเทศคู่ FTA อยู่ระหว่างการดำเนินกระบวนการภายในประเทศเพื่อให้ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ สำหรับการยกระดับ FTA ที่มีอยู่ ไทยได้ลงนามพิธีสารฉบับที่สองเพื่อแก้ไขความตกลงการค้าเสรีอาเซียน - ออสเตรเลีย - นิวซีแลนด์ (Upgraded AANZFTA) และสามารถสรุปผลการเจรจายกระดับความตกลงการค้าเสรีอาเซียน - จีน (ACFTA 3.0) และสรุปผลการเจรจาความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (Upgraded ATIGA) ได้แล้ว

นอกจากนี้ ไทยอยู่ระหว่างการเจรจาจัดทำ FTA ฉบับใหม่กับประเทศคู่ค้าสำคัญ อาทิ สหภาพยุโรป เกาหลีใต้ อาเซียน - แคนาดา และอยู่ระหว่างการเจรจายกระดับ FTA หรือการจัดทำ FTA ฉบับสมบูรณ์ อาทิ ความตกลงการค้าสินค้าอาเซียน - อินเดีย และ FTA ไทย - เปรู ไทยยังมีแผนที่จะจัดทำ FTA ในอนาคต เช่น ไทย - บังกลาเทศ และได้จัดทำความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศที่สำคัญ อาทิ ไทย - สหราชอาณาจักร (UK) และไทย - สหภาพเศรษฐกิจยูเรเซีย (EAEU) เพื่อเป็นรากฐานของการจัดทำ FTA ระหว่างกันในอนาคต รวมทั้งอยู่ระหว่างประเมินผลดี

ผลเสีย ในการจัดทำ FTA กับประเทศคู่ค้าที่มีศักยภาพ เช่น กลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ (GCC) และสหภาพศุลกากรแอฟริกาตอนใต้ (SACU)

๒. มาตรการเปิดประตูโอกาสทางการค้าเชิงรุกสู่ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ ควบคู่ไปกับการรักษาตลาดเดิม โดยมีการจัดกิจกรรม อาทิ กิจกรรมจับคู่ธุรกิจเชื่อมไทยสู่โลก ซึ่งเชื่อมโยงผู้นำเข้าต่างประเทศกับผู้ส่งออกไทย และดำเนินโครงการบุกตลาดศักยภาพใหม่ ในรูปแบบการจัดคณะผู้แทนการค้า (Trade Mission) เดินทางไปเจรจาธุรกิจร่วมกับภาคเอกชนในตลาดศักยภาพใหม่ เช่น ลาตินอเมริกา แอฟริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียใต้ นอกจากนี้ ยังมีการจัดงานแสดงสินค้าและงานประชุมนานาชาติในประเทศไทย การนำผู้ประกอบการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ การจัดงานแสดงสินค้าไทยในต่างประเทศ และการจัดกิจกรรมกระตุ้นคำสั่งซื้อผ่านกิจกรรม Roadshow และช่องทางออนไลน์

๓. กระทรวงพาณิชย์ผลักดันการใช้การรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง (self-certification) ที่ผู้ประกอบการสามารถรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าได้บนเอกสารทางการค้า รวมถึงการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ (e-Certificate of Origin) ที่ช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้า ลดขั้นตอน และลดต้นทุนในกระบวนการส่งออกของผู้ประกอบการ รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานพันธมิตรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้สิทธิประโยชน์จาก FTA และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า เพื่อเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดการส่งออกและลดการพึ่งพาตลาดเดียว

คำถามข้อที่ ๒ มีการประเมินความสูญเสียหรือยอดส่งออกที่ลดลงจากค่าเงินบาทแข็งและมีการจัดทำแผนช่วยเหลือภาคเอกชนในเชิงโครงสร้างหรือไม่ โดยเฉพาะกลุ่ม SME ที่ไม่มีการป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน (hedging) ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๒

๑. กระทรวงพาณิชย์ โดยสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ได้วิเคราะห์ค่าเงินบาทและการส่งออกของกลุ่มผู้ประกอบการ MSMEs พบว่า แม้ดัชนีค่าเงินบาท (ดัชนี NEER ของธนาคารแห่งประเทศไทย) จะสะท้อนการแข็งค่าของสกุลเงินบาทตลอดระยะเวลา ๕ เดือนที่ผ่านมาของปี ๒๕๖๘ แต่การส่งออกของ MSMEs (ตามรายงานของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) ยังขยายตัวสูงถึงร้อยละ ๕๐.๕ เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า แสดงให้เห็นว่า การแข็งค่าของสกุลเงินบาทเพียงปัจจัยเดียวไม่ได้ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อภาพรวมการส่งออกของ MSMEs ยังมีปัจจัยสนับสนุนอื่น เช่น การเร่งส่งออกเพื่อให้ทันระยะเวลาก่อนมาตรการทางภาษีของสหรัฐอเมริกาจะมีผลใช้บังคับ การฟื้นตัวของการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าเริ่มมีทิศทางฟื้นตัวมากขึ้น เช่น จีน อินเดีย และอาเซียน ส่งผลให้มีการบริโภคเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ค่าเงินของประเทศคู่ค้ามีทั้งแข็งกว่าและอ่อนกว่าค่าเงินบาทไทย การส่งออกของ MSMEs ในภาพรวมจึงชดเชยกันระหว่างการค้ากับคู่ค้าที่ค่าเงินแข็งกว่าและคู่ค้าที่ค่าเงินอ่อนกว่าไทย ด้วยปัจจัยสนับสนุนและสถานการณ์ค่าเงินบาทข้างต้น จึงยังส่งผลให้การส่งออกของ MSMEs ในภาพรวมขยายตัวได้ดี

๒. กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ มีแนวทางช่วยเหลือภาคเอกชนในเชิงโครงสร้างผ่านการดำเนินการในด้านต่าง ๆ อาทิ (๑) ด้านการพัฒนาและยกระดับทักษะผู้ประกอบการ มีการจัดสัมมนาและฝึกอบรมสร้างทักษะใหม่แก่ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs ด้านการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน โดยวิทยากรจากธนาคารแห่งประเทศไทย (๒) ด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุน มีการเชิญวิทยากรจากธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย มาร่วมให้ข้อมูลและออกคูหาด้านสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยพิเศษ และคำปรึกษาด้านการเงินเพื่อการนำเข้า - ส่งออก รวมทั้งร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบชุดสิทธิประโยชน์ทางการเงินสำหรับ SMEs เพื่อลดผลกระทบจากมาตรการการขึ้นภาษีของสหรัฐฯ และเร่งส่งออกไปตลาดต่างประเทศ โดยครอบคลุมสินเชื่อเงินทุนหมุนเวียนเพื่อเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ และเงินทุนหมุนเวียนทั้งก่อนและหลังส่งออก พร้อมบริการรับประกันการส่งออก ตลอดจนบริการสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า และ (๓) ด้านการส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการประกอบธุรกิจ โดยดำเนินการบ่มเพาะผู้ประกอบการในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าด้วยแบรนด์ นวัตกรรม และการออกแบบ เพื่อสร้างความแตกต่างและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า

คำถามข้อที่ ๓ กระทรวงพาณิชย์ มีนโยบายอย่างไรในการช่วยเหลือผู้ส่งออกที่ประสบปัญหาต้นทุนสูงและออเดอร์ลดลง หรือมีมาตรการด้านภาษีหรือค่าธรรมเนียมหรือไม่ อย่างไร และการเฝ้าระวังมาตรการกีดกันทางการค้าในตลาดต่างประเทศ เช่น มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping) หรือกฎแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) ไทยมีระบบ Early Warning System ที่ทันสมัยพอหรือไม่ และมีหน่วยงานใดรับผิดชอบประสานผู้ประกอบการทันทีเมื่อเกิดปัญหา ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๓

๑. กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศ กำกับดูแลพระราชบัญญัติการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุนซึ่งสินค้าจากต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติมาตรการปกป้องจากการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นมาตรการทางการค้าที่ใช้ในกรณีที่มีหลักฐานว่าสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศมีการทุ่มตลาด (Dumping) ได้รับการอุดหนุน (Subsidy) หรือมีการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นที่มีแนวโน้ม ทำให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมในประเทศ โดยในกรณีที่อุตสาหกรรมในประเทศมีข้อมูลหลักฐานที่เพียงพอ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องพร้อมไต่สวนและดำเนินมาตรการเพื่อการค้าที่เป็นธรรม (Fair Trade) ได้ทันที ซึ่งการกำกับดูแลเพื่อแก้ไขปัญหาแบ่งเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

(๑) ด้านมาตรการทางภาษี เมื่อมีการพิจารณากำหนดการใช้มาตรการภายใต้พระราชบัญญัติการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุนซึ่งสินค้าจากต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ได้ผ่านกระบวนการไต่สวนหรือทบทวนตามกฎหมายดังกล่าว เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงของข้อมูลครบถ้วนแล้ว

(๒) ด้านการเฝ้าระวังมาตรการกีดกันทางการค้าในตลาดต่างประเทศและการประสานงานกับผู้ประกอบการถึงการใช้มาตรการของต่างประเทศ มีการติดตามและเฝ้าระวังการใช้มาตรการทางการค้าจากต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ โดยเมื่อประเทศผู้เปิดไต่สวนหรือทบทวนแจ้งรับเรื่องล่วงหน้าและประกาศเปิดการไต่สวนหรือทบทวน กรมการค้าต่างประเทศจะแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องให้แก่บริษัทเอกชนที่อาจได้รับผลกระทบ และเน้นย้ำให้ผู้ประกอบการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานไต่สวนของประเทศคู่ค้าที่เปิดไต่สวน ในการจัดเตรียมข้อมูลหลักฐานและพร้อมในการชี้แจงเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงของข้อมูลในระหว่างกระบวนการไต่สวนหรือทบทวน โดยกรมฯ ยินดีให้คำปรึกษาในทุกกระบวนการแก้ต่าง

(๓) ด้านระบบ Early Warning ได้ดำเนินการเฝ้าระวังติดตามข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนวิเคราะห์สถิติการนำเข้าสินค้าในช่วงเวลาต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นสัญญาณเบื้องต้นในการประเมินความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การใช้มาตรการทางการค้า รวมทั้งประสานความร่วมมือและข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ สำนักพาณิชย์ในต่างประเทศ และภาคเอกชนเพื่อติดตามสถานการณ์และแจ้งเตือนผู้ประกอบการ

๓. กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศ ยังดำเนินการป้องกันการสวมสิทธิถิ่นกำเนิดสินค้าร่วมกับศุลกากรของประเทศผู้นำเข้าสำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป โดยประสานงานอย่างใกล้ชิดในการหารือด้านรายการสินค้าเฝ้าระวังและแนวทางการตรวจโรงงานผลิตสินค้าเฝ้าระวังร่วมกัน และจากข้อกังวลเรื่องการสวมสิทธิถิ่นกำเนิดสินค้าของสหรัฐอเมริกา กรมการค้าต่างประเทศได้ดำเนินการตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้าอย่างเข้มข้น ทั้งการตรวจคุณสมบัติทางด้านถิ่นกำเนิดของสินค้าเฝ้าระวังก่อนออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Form C/O ทั่วไป) และการตรวจโรงงานผลิตตลอดจนกำหนดแนวทางการป้องกันการสวมสิทธิถิ่นกำเนิดสินค้าไทย ดังนี้ (๑) กรมการค้าต่างประเทศเป็นหน่วยงานเดียวที่มีอำนาจในการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า Form C/O ทั่วไปสำหรับรายการสินค้าเฝ้าระวังไปสหรัฐอเมริกา เพื่อให้การตรวจสอบเป็นไปตามข้อกำหนดอย่างเคร่งครัด (๒) กรมการค้าต่างประเทศอยู่ระหว่างการปรับปรุงรายการสินค้าที่ส่งไปสหรัฐอเมริกาให้ครอบคลุมสินค้าที่มีความเสี่ยงสูงมากขึ้น และ (๓) มีแผนจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้ผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดสินค้า สำหรับการส่งออกสินค้าไปสหรัฐอเมริกา